

RETNINGSLINJER FOR KUNST I DET OFFENTLIGE ROM I STAVANGER KOMMUNE

Kapittel 1. Bakgrunn for retningslinjene

Samlingen av kunst i det offentlige rom i Stavanger kommune består av over 2000 verk registrert i kunstdatabasen Kunstrom. Det settes årlig av midler i Stavanger kommunes Handling- og økonomiplan til innkjøp av kunst og kunstprosjekter. Kulturavdelingen forvalter investeringsmidlene til kunst i det offentlige rom.

1.1 Definisjon

En retningslinje er i jussen en norm for hva man bør legge vekt på. Retningslinjer omfatter råd og anbefalinger og beskriver hva myndighetene mener er god praksis.

1.2 Lovverk

Kulturloven beskriver Stavanger kommunes ansvar for å legge til rette for en bredde av kunst- og kulturuttrykk i tråd med prinsippet om armlengdes avstand. Hensikten med armlengdes avstand prinsippet er å sikre kunstnerisk frihet, og at kulturpolitikken ikke skal styre det kunstneriske innholdet eller hvilke kunstnere som får støtte eller oppdrag.

Kunstnernes rettigheter er lovfestet i Åndsverkloven – en norsk lov som regulerer opphavsrett. Et mål med loven er å sikre inntekter til rettighetshaverne samtidig som at brukernes og samfunnets interesse i å ha tilgang til åndsverk skal bli varetatt.

Forvaltningsloven er en norsk lov som gir generelle regler om behandlingsmåten i den offentlige forvaltning. Loven gir i hovedsak regler om saksbehandlingen i offentlig forvaltning, men den har også noen få regler som angår hvilket forvaltningsorgan som kan treffe avgjørelse (personelle kompetanseregler) og hva slags avgjørelse som kan treffes (materielle kompetanseregler).

1.3 Planverk

Ett av hovedmålene i Stavanger kommunes kulturplan er at kunst og kultur skal være drivkraft i samfunnsutviklingen i Stavanger. Dette følges opp av hovedmål 3 i plan for visuell kunst som sier at «kommunen skal bruke kunst og kunstnerisk kompetanse i samarbeid om by- og samfunnsutviklingen.»

Kapittel 2. Formål og virkeområde

Retningslinjene skal sørge for en helhetlig forvaltning av Stavanger kommunes kunstsamling i henhold til Kulturlova, Åndsverksloven og kommunens kulturpolitikk.

2.1 Formål

Formålet med retningslinjene er å sikre kunstnerisk bredde og nyskaping i innkjøp av kunst, gjennomføring av temporære og permanente kunstprosjekter, samt legge til rette for at et bredt spekter av profesjonelle lokale, nasjonale og internasjonale kunstnere er representert i Stavanger kommunes kunstsamling.

Retningslinjene er utformet for å ivareta Stavanger kommunes kulturpolitikk og ivareta at kunstfaglige vurderinger gjøres i henhold til armlengdes avstand prinsippet.

2.2 Virkeområdet

Retningslinjene gjelder i hovedsak avsettingen i Stavanger kommunes handling- og økonomiplan til kunst i det offentlige rom. Kulturavdelingen har ansvaret for å realisere planer og politiske prioriteringer, samt organisere arbeidet med kunst i det offentlige rom. Det vil si utarbeide retningslinjer, årsplan og årsrapport.

Disse retningslinjene skal sørge for at organiseringen av arbeide med kunst i det offentlige rom gjøres i tråd med planer, politiske vedtak og på en hensiktsmessig måte.

Kapittel 3. Kulturpolitisk organisering

3.1 Utvalg for kultur, idrett og samfunnsdialog

Utvalg for kultur, idrett og samfunnsdialog (UKIS) har det kulturpolitiske ansvaret for kunst i offentlige rom og behandler prinsipielle saker, retningslinjer, årsplan og årsrapport for kunst i det offentlige. Til orientering mottar UKIS skisseutkastet med beskrivelse og budsjett til kunstneren som er vinneren ved konkurranser.

Årsplanen utarbeides av kulturavdelingen etter innspill fra tverrfaglig forum, og skal inneholde en fordeling av midlene som avsettes til kunst i det offentlige rom.

3.2 Tverrfaglig forum

Tverrfaglig forum sitt mandat er å bistå i saksforberedende oppgaver, ved å foreslå bygg og byutviklingsprosjekter som er aktuelle for kunstprosjekter og innkjøp i årsplan. De folkevalgte vedtar årsplanen i UKIS. Representanter i tverrfaglig forum:

- 1 arkitekt fra byutvikling/byarkitekten
- 1 arkitekt fra byggeprosjekter
- 1 landskapsarkitekt fra idrett og utemiljø
- 1 rådgiver fra kultur

Kapittel 4. Organisering medbestemmelse

4.1 Medbestemmelse

Organiseringen av kunst i det offentlige rom skal legge til rette for strukturer som sikrer medvirkning fra kunstfeltet og ivaretar de forskjellige faglige kvalitetsparametere i enkeltvedtak ved innkjøp og i kunstprosjekter.

Medbestemmelsen skjer gjennom fagforeningene Norske Billedkunstnere Rogaland (NBK-R) og Norske Kunsthåndverkere Vest-Norge, avd. Rogaland (NKVN-R). Organisasjonene oppnevner selv en representant og en vara fra sin organisasjon, for en periode på fire år. Kultursjefen oppnevner en uavhengig kunsthistoriker etter utlysning som også bidrar til medbestemmelse fra kunstfeltet. Kunsthistorikeren sitter i en periode på fire år, og oppnevnes samtidig med representantene fra kunstnerorganisasjonene.

Ekstern representasjon i kunstkomiteer:

- 1 representant fra Norske Billedkunstnere Rogaland (NBK-R).
- 1 representant fra Norske Kunsthåndverkere Vest-Norge, avd. Rogaland (NKVN-R).

Ekstern representasjon i innkjøpskomite:

1 kunsthistorikerrepresentant.

1 representant fra Norske Billedkunstnere Rogaland (NBK-R).

1 representant fra Norske Kunsthåndverkere Vest-Norge, avd. Rogaland (NKVN-R).

Honorering av eksterne representanter skjer etter veiledende KORO-satser. Timebruk fastsettes etter avtale og budsjetteres i de enkelte kunstprosjektene og av midlene til innkjøp.

4.2 Samarbeid med Rogaland kunstsenter

Som kompetansesentre i sin region, spiller kunstsentrene en viktig rolle for kunst i det offentlige rom i samarbeid med kommunen. Rogaland Kunstsenter er en god støttespiller for kunstkonsulentene og deres arbeid med kunstprosjekter. Kunstsentrene kan også lyse ut oppdrag på vegne av kommunene, komme med råd og anbefalinger, holde kurs, og utarbeider prosjektverktøy for kunstkonsulenter.

Kapittel 5. Innkjøp og gaver

5.1 Innkjøpskomite

Kultursjefen delegerer den kunstfaglige beslutningsmyndighet for innkjøp av kunst og kunstgaver til innkjøpskomiteen. En rådgiver fra kulturavdelingen leder innkjøpsarbeidet. Alle innkjøpene skal begrunnes etter retningslinjene. Innkjøpskomiteen skal ha følgende representanter med stemmerett:

1 kunsthistorikerrepresentant

1 representant fra Norske Billedkunstnere Rogaland (NBK-R)

1 representant fra Norske Kunsthåndverkere Vest-Norge, avd. Rogaland (NKVN-R)

1 representant fra kulturavdelingen

Innkjøpskomiteen er beslutningsdyktig når det er minst to eksterne representanter tilstede. Ved behov forvara er det representanten med frafall som er ansvarlig for å kalle inn vara.

5.2 Gaver

Alle henvendelser om gaver rettes til kulturavdelingen. Innkjøpskomiteen gjør en kunstfaglig vurdering av gaver over 100.000 kr. Vurdering av gaver:

1. Bakgrunn for gaven
2. Formål med gaven
3. Ønsket plassering
4. Kunstverk og kunstner
5. Drift og vedlikehold

Kapittel 6. Kunstprosjekter

6.1 Prosjektetablering

Kultursjefen sørger for at kunstprosjektene i den godkjente årsplanen tildeles en prosjektleder fra kulturavdelingen. Prosjektleder etablerer og leder en prosjektgruppe, skisserer rammene for prosjektets gjennomføring, engasjerer en kunstkonsulent, og danner en kunstkomite.

Prosjektgruppen er en arbeidsgruppe med fleksibel sammensetting av relevant fagkompetanse og interne representanter. Om kunstprosjektet har en tydelig brukergruppe skal det være en representant for

brukerne i prosjektgruppen. Prosjektgruppen skal ha tverrfaglig kompetanse og bistå kunstkonsulenten i arbeidet med kunstplanen.

6.2 Honorering i kunstprosjekter

Honorering i kunstprosjekter skjer etter veiledende KORO-satser.

6.3 Kunstkomite

Kultursjefen delegerer den kunstfaglige beslutningsmyndigheten til en kunstkomite som skal godkjenne kunstprosjektets kunstplan og juryere skisseforslag. Prosjektleder er kultursjefens representant og fungerer som sekretær i kunstkomiteen. Kunstkomiteen ledes av kunstkonsulenten og skal ha følgende sammensetting med stemmerett:

1 kunstkonsulent

1 representant fra BMU - arkitekt fra byggeprosjekter/landskapsarkitekt fra idrett og utemiljø/rådgiver fra områdesatsningen

1 representant fra Norske Billedkunstnere Rogaland (NBK-R)

1 representant fra Norske Kunsthåndverkere Vest-Norge, avd. Rogaland (NKVN-R)

1 prosjektleder fra kulturavdelingen

Kunstkonsulenten har dobbeltstemme ved likt utfall. Om kunstprosjektet har flere kunstkonsulenter, for eksempel om det engasjeres en konsulent duo, har disse én felles stemme, men vil ha dobbeltstemme ved likt utfall.

Kunstkomiteen er beslutningsdyktig når det er minst to eksterne representanter tilstede. Ved behov for vara er det representanten med frafall som er ansvarlig for å kalle inn vara.

6.4 Kunstkonsulentens rolle

Kunstkonsulentens hovedoppgave er å ivareta den kunstfaglige delen av kunstprosjektet.

- Utarbeide kunstplan, budsjett og fremdriftsplan i samarbeid med prosjektgruppen. Kunstplanen skal presenteres til, og godkjennes av, kunstkomiteen.
- Presentere aktuelle kunstnere til konkurranse for komiteen, invitere kunstnere til konkurranse og koordinere befaringen.
- Presentere skisseutkast, lede juryen og utarbeide jurybegrunnelse.
- Følge opp kunstneres arbeid med kunstprosjektet frem til prosjektet er ferdigstilt.

6.5 Kunstplan

Kunstplanen skal redegjøre for kunstprosjektets plassering, intensjon og fremgangsmåte ved valg av kunstnere. Alternativer for fremgangsmåte ved valg av kunstnere:

- Innkjøp direkte fra kunstnere eller fra gallerier
- Direkte oppdrag til kunstnere
- Konkurranser (lukket eller åpen, med eller uten åpen prekvalifisering)

Ved konkurranse skal det normalt innhentes skisseutkast fra minst tre kunstnere. Skisseforslagene skal ta hensyn til bestemmelser i Stavanger kommune sin kunstmanual.

Kapittel 7. Vurderinger ved kunstprosjekter og innkjøp

7.1 Kunstfaglige vurderinger

Et bredt spekter av stemmer, tematikk og kunstneriske uttrykk skal være representert i Stavanger kommunes kunstsamling. Kunstprosjekt og innkjøp skal vurderes etter kunstfaglig skjønn, gjeldende innkjøpsstrategi, kunstplan, og ses i sammenheng med:

- Stavanger kommunes kunstsamling og andre offentlige samlinger i regionen
- Stedets karakter, funksjon og særlige hensyn
- Relevans og tidsånd

7.2 Rammer for vurdering

I tillegg vil gjeldende kulturplan og plan for visuell kunst gi rammer for kunstprosjekter og innkjøp.

7.3 Habilitetsvurdering

Habilitetsrutinen i arbeid med kunst i det offentlige rom er beskrevet i Forvaltningsloven Kapittel II. Om ugildhet, § 6.(habilitetskrav). Habilitetsrutinene gjelder alle som er involvert i skjønnsvurderinger i arbeidet med kunst i det offentlige rom. Det gjennomføres habilitetsvurdering ved alle kunstinnkjøp og kunstprosjekter i offentlige rom.

7.3 Vurdering av klager

Klager behandles på følgende måte:

- Klager på kunstfaglig skjønn avvises prinsipielt.
- Klager på prosess eller formelle forhold vurderes administrativt.

Kapittel 8. Produksjon

8.1 Ansvarsfordeling ved kunstprosjekter

Stavanger kommune skriver kontrakt med kunstnerne til vinnerutkastet og har ansvaret for å frembringe nødvendig informasjon om krav, bestemmelser gitt i lov, forskrift, rammetillatelse og øvrige bestemmelser som måtte komme til anvendelse i forbindelse med kunstprosjektet.

Kunstnerne har ansvaret for at verket oppfyller kontraktens krav til forsvarlig teknisk løsning, lover, forskrifter, rammetillatelser og bestemmelser i Stavanger kommune sin kunstmanual.

8.2 Klima og ytre miljø

Kunstprosjekter og innkjøp gjennomføres på en klimavennlig og bærekraftig måte, og skal unngå inngrep i landskap som forstyrrer det biologiske mangfoldet i området.

8.3 Overtakelse av kunstverk

Kunstnerkontrakten er utformet med utgangspunkt i at kunstnerne er totalentreprenør. Det vil si at kunstnerne selv bærer det fulle ansvaret for kunstverk under produksjon og at det leveres som avtalt med dokumentasjonsskjema og instruksjoner om vedlikehold, før Stavanger kommune overtar ansvaret etter befaring og signert overtakelsesprotokoll.

8.4 Kommunikasjon og formidling av kunstprosjekter

Prosjektleder hos Stavanger kommune har ansvar for å kommunisere prosjektet internt i alle faser – prosjektetablering, planlegging, produksjon og forvaltning. Formidling av enkeltprosjekter budsjetteres i kunstplanen og utarbeides i samarbeid med kunstnerne.

Kapittel 9. Forvaltning

9.1 Prosjektleders ansvar

Ved nye prosjekter er prosjektleder ansvarlig for at nødvendig informasjon om drift og vedlikehold følges opp ved ansvarlig avdeling. Prosjektleder er ansvarlig for at prosjektets regnskap er i henhold til budsjett og at BKH-avgiften rapporteres til riktig tid.

Registrering og formidling

Stavanger kommunes kunstsamling er katalogisert i [Nettgalleriet KUNSTROM - Stavanger kommune](#). Ethvert nytt prosjekt dokumenteres og registreres i Kunstrom av prosjektleder. Stavanger kommune har ansvar for å formidle samlingen i sin helhet.

9.2 Drift og vedlikehold

Kulturavdelingen har det overordnede faglige og økonomiske ansvaret for forvaltning av kunst i det offentlige rom. Det settes av en fast sum til løpende vedlikehold av kunst i det offentlige rom i driftsbudsjettet til kulturavdelingen i Handlings- og økonomiplanen. Løpende vedlikehold bestilles og utføres av BMU – Bymiljø og utbygging i Stavanger kommune etter instruks fra kulturavdelingen.

Kunstprosjekter

Instruks for vedlikehold av kunst utendørs følges opp løpende av idrett og utemiljø. Bygningsintegreerte kunstverk utendørs og innendørs forvaltes av eiendomsavdelingen. Instruksene for løpende vedlikehold av skulpturer og installasjoner i uterom skal være utarbeidet av konservator. Kunstnerne er selv ansvarlig for å levere forvaltingsbeskrivelse, drift- og vedlikeholdsplan (FDV) ved nye kunstprosjekter utendørs og innendørs.

Enkeltverk

Øvrige- og flyttbare kunstverk driftes og vedlikeholdes i det daglige av virksomheten som låner kunsten av kulturavdelingen. Ansvarsfordelingen reguleres av en utlånsavtale mellom virksomhet og kulturavdelingen.

Rehabilitering

Ved behov for rehabilitering av kunst i det offentlige rom settes det av midler i investeringsbudsjettet til det spesifikke rehabiliteringsprosjekt.

9.3 Endring/flytting/destruering

Stavanger kommune og kunstneren selv kan gå i dialog om å få kunstverket fjernet, omplassert eller destruert, etter bestemmelser i [åndsverksloven](#).

9.4 Forsikring

Stavanger kommune er selvassurandør. Det vil si at kommunen selv dekker kostnader ved skader, hærverk og tyveri. Hærverk og tyveri politianmeldes.

**Retningslinjene revideres første gang etter 1. år. Retningslinjene revideres deretter hvert 4. år, ved ny kommunedelplan og ved ny temaplan. Det skal da gjennomføres samrådsmøter med Rogaland Kunstsenter (RKS), Norske Billedkunstnere Rogaland (NBK-R) og Norske Kunsthåndverkere Vest-Norge, avd. Rogaland (NKVN-R).*

** Alle nåværende representanter følger den politiske perioden og beholder vervet til nye representanter er valgt etter årsmøte i fagforeningene.*